

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : एप्रिल – २०२६

द्वितीय वर्ष

सत्र – ४

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-४) (YC-4011/BAYH23-401)

दिनांक : २५/०४/२०२६

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) चित्तामध्ये कोणकोणत्या वृत्ती असतात सविस्तर सांगा.
 - २) पातंजल योगातील प्राणायाम संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ३) हठयोगातील यम सविस्तर लिहा.
 - ४) कर्मफलावरून पडणारे कर्माचे प्रकार सविस्तर लिहा.
 - ५) हठयोगाच्या कोणत्याही दोन व्याख्या सविस्तर स्पष्ट करा.
 - ६) योगशास्त्रातील कर्म संकल्पना व कर्माचे प्रकार सविस्तर लिहा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) क्लेशांच्या अवस्था वर्णन करा.
 - २) प्राणायामाची पूर्वतयारी कशी करावी ?
 - ३) हठयोगातील मिताहार लिहा.
 - ४) कर्मसिद्धांताची वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) अविद्या
 - २) प्राण व श्वास
 - ३) हठयोगाचे गैरसमज
 - ४) कर्म व पुनर्जन्म सिद्धांत यातील संबंध

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-IV) (YC-4011/BAYH23-401)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Explain in detail the various Vritti that exist within the Chitta.
- 2) Explain the concept of Pranayama as described in Patanjala Yoga.
- 3) Write about the Yamas (ethical restraints) as mentioned in Hatha Yoga.
- 4) Write in detail the types of Karma based on the Karmaphala.
- 5) Explain in detail any two definitions of Hatha Yoga.
- 6) Write a detailed account of the concept of Karma and the types of Karma in Yoga philosophy

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Describe the different stages/states of the Kleshas (afflictions).
- 2) How should one prepare for the practice of Pranayama?
- 3) Write about Mitahara as described in Hatha Yoga.
- 4) Write the characteristics of the Theory of Karma (Karmasiddhanta).

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Avidya .
 - 2) Prana and Breath.
 - 3) Misconceptions regarding Hatha Yoga.
 - 4) The relationship between Karma and the Theory of Rebirth (Punajanma).
-